

Lausunto

09.01.2025

Asia: VN/34275/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta oikeusavun palkkioperusteista annetun valtioneuvoston asetuksen 6 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Oikeustila oikeusapupalkkion määrän osalta on korjattava tilanteen ollessa tällä hetkellä hyvin epäselvä korkeimpien oikeusasteiden (aiemmissa lausunnoissa jo viitattujen ratkaisujen KKO:2024:71 ja KHO:2024:129) erisuuntaisten ratkaisujen myötä. Tämä kuormittaa myös kohtuuttomasti tuomioistuimia näiden joutuessa tekemään jatkuvasti ratkaisuja oikeusapupalkkion kohtuullisuudesta.

Oikeusapupalkkion korottaminen on välttämätöntä oikeusavun saatavuuden ja laadun varmistamisen vuoksi. Kuten jo aiemmista lausunnoista on tullut ilmi, useat asianajotoimistot ja avustajat eivät ota vastaan toimeksiantoja, joissa asiakas on oikeutettu oikeusapuun, koska hoidettavasta toimeksiannosta saatava palkkio ei kata sen hoitamisesta aiheutuvia kustannuksia. Amnestyn ja Asianajajaliiton lausunnoissa on erikseen tuotu ilmi, että pätevän oikeusavun saaminen esimerkiksi erityistä osaamista vaativissa turvapaikka-asioissa on jo vaarantunut. Allekirjoittanut nostaisi esille erityisesti myös hallinto-oikeuksissa käsiteltävät lastensuojeluasiat, joissa pätevän oikeusavun saatavuus on myös jo ongelma. Lastensuojelun tuomioistuinprosessit ovat merkitykseltään oikeusapua tarvitsevalle erittäin suuria. Myös lastensuojelun tuomioistuinprosessit vaativat ulkomaalaisasioiden tavoin erityistä kokemusta ja osaamista (moninaiset lastensuojelun prosessit). Näissä asioissa lisäksi asiakirjamäärät ovat yleensä valtavia. Lastensuojelun tuomioistuinprosessit ovat edellä mainituista syistä erittäin työläitä eikä hallinto-oikeuksien palkkioratkaisuissa ole huomioitu lainkaan tätä seikkaa, joka tekee myös näiden toimeksiantojen hoitamisesta avustajille ja toimistoille kannattamattomia.

Oulussa tämän asian vaikutus näkyy esimerkiksi siten, että suurin osa toimistoista on 1-2 asianajajan toimistoja, koska oikeusapuasioista maksettavilla palkkiolla ei voida kattaa palkkauksesta aiheutuvia kuluja saatikka muita asianajotoiminnan kannalta välttämättömiä kustannuksia, jotka kaikki ovat nousseet yleisten elinkustannusten kehityksen mukaisesti. Tämä on aiheuttanut myös vaikeutta pätevän oikeusavun saatavuuteen, koska yksi avustaja ei voi määräänsä enempää juttuja hoitaa

yksinkertaisesti aikataulullisista syistä. Pienemmillä paikkakunnilla päteviä avustajia ei enää ole lainkaan saatavilla, ja tämä aiheuttaa lisäksi suuriakin oikeusavun kustannuksia matka-ajan ja matkakustannusten muodossa.

Määrältään esitetty korotus on riittämätön. Tuntipalkkion nostaminen 120 euroon ei poista ristiriitaa ehdotetun sisältöisen asetuksen ja Korkeimman oikeuden ratkaisun välillä, ja aiheuttaisi siten edelleen tuomioistuimissa kohtuutonta kuormitusta palkkioratkaisujen suhteen. Tuntipalkkion määrän osalta yhdyn Asianajajaliiton näkemykseen (175 euroa). Vähintään tuntipalkkio tulisi nostaa 155 euroon aiemmin viitatus KKO:n ratkaisun mukaisesti.

Tuntipalkkion määrässä on huomioitava yli kymmenen vuoden aikana tapahtunut yleisten elinkustannusten nousu samoin kuin inflaatio. Tuntipalkkion määrään tulee jatkossa tehdä yleisten elinkustannusten kehitystä vastaava tarkistus vuosittain, jotta vastaavanlaista epäselvää oikeustilaa ei enää jatkossa pääse syntymään.

Okkonen Hanna-Maaria
Asianajotoimisto Lex Uleåborg Oy - Asianajaja Hanna-Maaria Okkonen /
Asianajotoimisto Lex Uleåborg Oy